

Прэзідэнт краіны вітае выпускнікоў ВНУ

З будучыняй маладога пакалення мы звязваем правітанне нашай дзяржавы. Гэтымі словамі вітаў Прэзідэнт краіны Аляксандр Лукашэнка выпускнікоў ВНУ, якія сабраліся 30 чэрвеня ў Палацы Рэспублікі на свой развітаньне. Вы — першыя дыпламаваныя спецыялісты новага тысячагоддзя, і заканчэнне ВНУ падводзіць вас да новага этапа жыцця, — сказаў Прэзідэнт. — Вашы веды, сілы, энергія будуць дастойна асцэнены нашай дзяржавай.

Прэзідэнт адзначыў, што права на адукацыю гарантавана Канстытуцыяй нашай краіны. Дыпламаў аб вышэйшай адукацыі ў гэтым годзе ўдаскоўналіся 38 тысяч выпускнікоў. З іх 32 тысячы закончылі дзяржаўны ВНУ. У сваіх

НА ЗДЫМКУ: у час балю выпускнікоў ВНУ.

Фота Мікалая ПЯТРОВА.

Калегія Міністэрства адукацыі на сваім чарговым пасяджэнні разгледзела пытанне "Аб стане работы па забеспячэнні агульнаадукацыйных школ рэспублікі падручнікамі, вучэбна-метадычнымі дапаможнікамі, тэхнічнымі сродкамі навування для арганізаванага пачатку 2001-2002 навучальнага года".

Былі заслушаны і абмеркаваны справаздачы дырэктара Навукова-метадычнага цэнтру вучэбнай кнігі і сродкаў навування З.П.Зносінак і Генеральнага дырэктара Беларускага рэспубліканскага гандлёвага аб'яднання "Глобус" Э.В.Пашкевіча.

Пры абмеркаванні пытання адзначана, што ў ходзе падрыхтоўкі да 2001-2002 навучальнага года Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь, Навукова-метадычным цэнтрам вучэбнай кнігі і сродкаў навування праведзены шэраг мерапрыемстваў па забеспячэнні навукаўных устаноў рэспублікі вучэбнай літаратурай.

У бібліятэчных фондах агульнаадукацыйных школ Рэспублікі Беларусь, налічваюцца каля 1700 найменняў падручнікаў і вучэбных дапаможнікаў для базавых, профільных і паглыбленага ўзроўня навування, якія абмяркоўваюцца праз кніжнікі 5-6 гадоў. Штогод у школы рэспублікі паступае каля 300 найменняў падручнікаў, у тым ліку 10-15 найменняў — з Расійскай Федэрацыі.

Да 2001-2002 навучальнага года было заплаўнавана выдасць 275 найменняў падручнікаў і вучэбных дапаможнікаў для агульнаадукацыйных школ. Згодна з завершаным аб'ёмам фінансавання на 2001 год былі вызначаны прыкрытты ў выданні вучэбнай літаратуры. Першачаргова ажыццяўляўся выпуск падручнікаў для падрыхтоўчага, трэцяга і чацвёртага класаў агульнаадукацыйнай школы з 12-гадовам тэрмінам навування, а таксама для дзесятага класа школ з 11-гадовым тэрмінам навування.

Выдзелена да 2001-2002 навучальнага года 92 працэнты падручнікаў і вучэбных дапаможнікаў для падрыхтоўчага класа, 93 працэнты — для трэцяга класа. Заплаўнаваны падручнікі для чацвёртага класа

З калегіі Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь

Будуць грошы — будуць і падручнікі

підрыхтаваны да друку. Першы і другі класы забеспячаны ў поўным аб'ёме вучэбнай літаратурай, выдзеленай у 1999, 2000 гадах адпаведна графіку фінансавання.

Асабліва важна пераходзіць на 12-гадовы тэрмін навування з агульнаадукацыйнага комплексу па ўсіх прадметах вучэбнага плана для падрыхтоўчага, першага, другога і трэцяга класаў школ з беларускай і рускай мовамі навування. Пачатковая школа пачынае забеспячэнне нацыянальнымі падручнікамі, іх колькасць складае 371 найменне падручнікаў і вучэбных дапаможнікаў.

Арганізаваны вучэбна-выдавчы праект у 4-11 класах школ з 11-гадовым тэрмінам навування будзе ажыццяўляцца па падручніках і вучэбных дапаможніках пачатковай і сярэдняй адукацыі. Давядзены вучэбнай літаратуры для 5-9 і 11 класаў праводзіцца ў адпаведнасці з выклікам фінансавання.

Для 10 класа агульнаадукацыйных школ з 11-гадовым тэрмінам навування выдзелена 50 працэнтаў ад заплаўнаванага ў 2001-2002 навучальным годзе новых нацыянальных падручнікаў згодна графіку ўвядзення новых праграм і падручнікаў.

У першым паўгоддзі 2001 года ў школы рэспублікі паступае сем найменняў падручнікаў выдання "Просвещение" Расійскай Федэрацыі агульным тыражом 79760 экзэмпляраў.

Па шэрагу прадметаў створаны нацыянальныя вучэбна-метадычныя комплексы базавых узроўня навування (на беларускай і рускай мовах), а таксама для профільнага і паглыбленага ўзроўня навування рускай мовы, матэматыкі, інфарматыкі. Да падручнікаў па гісторыі і географіі распрацаваны і выдзелены 84 нацыянальныя карты для ўсіх класаў, кантурныя географічныя (5-10 класы) і гістарычныя (4-8 класы) карты. У 2001 годзе выдзелена 50 найменняў вучэбна-метадычнай літаратуры.

Для паспяховага навування дзяцей з асабліва псіхіфізичнага развіцця ў фонды школьных бібліятэк былі пастаўлены, пачынаючы з 1996 года, 230 найменняў падручнікаў і вучэбных дапаможнікаў, 39 вучэбна-метадычных дапаможнікаў і 81 вучэбная праграма.

Да пачатку 2001-2002 навучальнага года заплаўнаваны выпуск 59 найменняў падручнікаў і вучэбных дапаможнікаў для розных тыпаў спецыяльных школ. Выдзелена 37 вучэбных дапаможнікаў (62,7 працэнты), у тым ліку для дапаможных школ — 24 вучэбных дапаможнікаў, для спецыяльных школ для дзяцей з цяжкімі пазіцыянальнымі і дзяцей з атрымання псіхічнага развіцця — 3, для спецыяльных школ для дзяцей з пазіцыянальнымі і дзяцей са слабым зрокам — 4. У першым у рэспубліцы выдзелены ў 2001 годзе Буквар на беларускай мове для дашкольнай школы, заваршана выпуск ролёва-графічнага Буквара для сярэдняй адукацыі.

У перыяд рэформавання агульнаадукацыйнай школы значная ўвага ўдзяляецца падрыхтоўцы дзяцей дашкольнага ўзросту. У II квартале бягучага года выдзелены адукацыйны стандарт "Дашкольная адукацыя". Гэтую частку да школьнай, а таксама шэраг дапаможнікаў

па падрыхтоўцы дзяцей да сістэматычнай адукацыі. Садзейнічала гэтай рабоце праведзеная ў Навукова-метадычным цэнтры вучэбнай кнігі і сродкаў навування выстаўка "Падрыхтоўка дзяцей 5-гадовага ўзросту да школы".

Да новага навучальнага года будзе выдзелены праграма "Выхаванне" на рускай і беларускай мовах, дапаможнік "Выхаванне ў першым класе" пад рэдакцыяй М.П.Осіпавай да эксперыментальнай мадэлі "Арыенцір" выхавання дзяцей пачатковай школы, зборнік нарматыўна-прававых дакументаў для педагогаў-псіхалагаў і іншых.

Для аснашчэння кабінетаў фізікі, хіміі, матэматыкі, біялогіі і іншых Беларускага рэспубліканскага гандлёвага аб'яднання "Глобус" паставіла ў гандлёвую сетку дапаможнікаў на суму 110 млн.руб., вучэбна-наглядных дапаможнікаў з Расіі на суму 19 млн.руб. У продажы ёсць вучэбныя відэафільмы па мастацтве, хіміі, фізіцы, астраноміі, біялогіі, камп'ютарнай і музыцы для пачатковай школы, калекцыі і тэбурары, іншыя сродкі навування. Аб'ём рэалізаваных школ рэспублікі сродкаў навування, дакументацыі склаў 290,9 млн.руб., вучэбных мэблі і школьнага абсталявання — 211,2 млн.руб.

Разам з тым за два месяцы да пачатку навучальнага года выдзелены не ўсе заплаўнаваны падручнікі і вучэбна-метадычная літаратура.

Праблемным застаецца своечасовае забеспячэнне падручнікамі 6 тысяч вучняў чацвёртага класаў школы з 12-гадовым тэрмінам навування, новымі падручнікамі для 10 класаў школ з 11-гадовым тэрмінам навування. Асуднась

поўнага і своечасовага фінансавання не дазваляе на працягу 2000-2001 гадоў ажыццявіць выпуск падрыхтаваных новых падручнікаў па музыцы (6 кл.), мастацтве (11 кл.), беларускай літаратуры (7,8 кл.), англійскай мове (9, 10 кл.), атласа па географіі (7 кл.); перавыданне падручнікаў па географіі (6, 8 кл.), фізіцы (11 кл.), алгебры і геаметрыі (7-10 кл.), атласа па географіі (9 кл.), а таксама пачатковай школы па замежных мовах з Расіі: нямецкай мовы (10-11 кл.), французскай мовы (8, 9 кл.), падручнікаў для паглыбленага вывучэння англійскай мовы (8-11 кл.) і іспанскай мовы (1-8 кл.).

Не забеспячаны металічнымі дапаможнікамі наставнікі рускай мовы, біялогіі, замежных моў, фізікі, хіміі. На складах кнігагандлёвых прадпрыемстваў знаходзіцца вучэбна-метадычная літаратура 2000-2001 гадоў выдання на суму 92,2 млн.руб., запавяшанасць за пастаўленай літаратуры складае 95,8 млн.руб.

З'яўляецца вострай праблема забеспячэння агульнаадукацыйных школ сродкамі навування. Абсталяванне кабінетаў фізікі, хіміі, географіі, вучэбных майстэрняў з-за адсутнасці сродкаў ва ўстановах адукацыі амаль не абмяжоўваецца. Нягледзячы на тое, што Навукова-метадычным цэнтрам вучэбнай кнігі і сродкаў навування распрацаваны неабходныя нарматыўныя дакументы па вытворчасці сродкаў навування (стандарты і іншыя) і забеспечылі іх вытворчасцю прамысловасць Рэспублікі Беларусь, навукова-тэхнічнае суправаджэнне работ па рэалізацыі "Пераліку сродкаў навування і вучэбна-вытворчага абсталявання для агульнаадукацыйных школ і ПТВ", адсутнасць заказаў і фінансавання з боку устаноў адукацыі не дазваляе станаўчы вырашыць гэты пытанне. Закраняе праграму вучэбнага тэбурары, якое з'яўляецца важным складавой часткай сістэмы сродкаў навування ў школе, абстаўстка гэту праблему.

Калегія таксама разгледзела іншыя пытанні.

Наш кар.

Журавель паляціць на Брэстчыну

Здаецца, зусім нядаўна ўсё толькі пачыналася. І ўсе мы, хто сачыў за ходам Рэспубліканскага конкурсу "Крымінальны журавель-2001", з цікавасцю знаёмліліся з галоўнымі дзеючымі асобамі гэтага дзейства на іх саапрадстаўленні ў час адкрыцця фіналу конкурсу, які адбыўся 17 красавіка ў Мінскім палацы дзяцей і моладзі. Тады мы бачылі іх упэўнены, а сёння ўжо ведаем у твар, і яны для нас сталі такімі блізкімі і дарагімі, з гэтымі овацызі дзе зорачкі, якія нечакана зазіхалі на небасхіле нацыянальнай адукацыі. Прабеглі красавік, май і першы месяц лета. Такім далёкім здаваўся тады гэты чэрвеньскі дзень — дваццаць восьмага, — на які быў заплаўнаваны суперфінал.

Сёння мы ўжо ведаем, як ён праходзіў і праз якія выпрабаванні разам з калегамі ішоў да свайго перамогі малады таленавіты наставнік новага пакалення, выкладчык географіі Ланской сярэдняй школы Маладзінскага раёна Вадзім Шпетын. У шасціраў суперфіналістаў разам з ім саапрадстаўлялі наставнік гісторыі сярэдняй школы № 2 Слоніма Алег Леанідавіч Леановіч, наставнік-дэфектолаг Кадзінскай школы Магілёўскай вобласці Вольга Івановна Лугоўская, наставніца сярэдняй школы № 10 Гомеля Алена Аляксандраўна Падурная, наставнік матэматыкі і палітэхнічнай гімназіі № 6 Мінска Дзмітрый Мікалаевіч Чарпак і наставніца географіі беларускай гімназіі Маладзечна Галіна Пятровна Дрокіна.

Суперфінал праходзіў у сціплай але Акадэміі паслядыпломнай адукацыі, а не ў шыкоўнай — лізія БДУ, як задумвалася і планавалася. Аднак справе гэта, на мой погляд, не пашкодзіла. Хутэй, наадварот:

меней афіцыйна і пампэзнасці, лягчэй і камфортней працавалі канкурсанты. Цёпла і добразычліва атмасфера ў зале нагадала хатняю. На тварах суперфіналістаў, якія спакойна і ўпэўнена працавалі,

хваляванне амаль не прычэпталася. Зладжана таксама працавалі журы і арганізатары камітэт. Удалымі жартамі і цёплымі словамі падарожчалі суперфіналістаў, стваралі "сітуацыю поспеху" нязменна і

абяляльным вядучым Святаслаў Геандзевіч Крупеня і Карына Аскераўна Адзін.

Сёння нехта з вас у гэтай сціплай зале ўзяўшы да зорных вяршынь, — сказаў Святаслаў Геандзевіч. — Канечне, не ўсім падацца! Значыць гэта быў проста не наш дзень! Але памніце, усе вы — дваццаць два ўдзельнікі нашага конкурсу — дастойны перамогі!

Надалі, што на суперфінале былі запрошаны ўсе дзяццальныя фіналісты конкурсу. Іх прышлі павітаць, павіншаваць з адкрыццём суперфіналу і пажадаць удачы міністра адукацыі Васілі Іванавіч Стражаў і намесніку міністра Геандзю Дзмітрый Дзмітрый.

Я хачу бы падкрэсліць, што праз фіналістаў нашага конкурсу, — сказаў Васіль Іванавіч, — мы фактычна выказваем сваю вялікую падзяку і глыбокую павагу да наставніцкай працы, да ўсіх наставніцкаў. Таму што наша сістэма адукацыі, наша школа была, ёсць і будзе стаяць на падмурку сярэдняй

школы, абпаліраючыся на наша наставніцтва. Толькі дзякуючы наставніцтву мы сёння захавалі нашу школу на тым узроўні, на якім яна знаходзілася. На другім "эздзе наставніцкаў, які абдуццены 2-3 лістапада, мы зноў вернемся да вынікаў конкурсу, зноў будзем мець магчымасць павіншаваць не толькі суперфіналістаў, але і ўсіх удзельнікаў конкурсу, каб падзякаваць і выказаць ім павагу за працу.

У суперфінале кожнаму з прэзідэнтаў на гапоні прыз патрэбна было на працягу аднаго дня прыняць удзел у брэйн-рылгу і конкурсе-спартызе, правесці міні-урок на сцене і абараніць свой падрыхтаваны ўжо адукацыйны праект "У новы век з новымі...". Максімальная колькасць балаў — шэсцьдзесяць.

Але спаткаў суперфіналістам была пратанавана лёгка і цікава размятка, своеасабліва праверка на знаходлівасць і ўменне "сабраць", сканстыраваць. Вядучы называе (Заканчэнне 3-й стар.)

Сонца хапіла ўсім

Здаецца, адышоў яшчэ адзін навучальны год, набіраючы разгон канікулы, а сярэдняя школа № 2 Дзяржынска па-ранейшаму поўніцца дзіцячымі галасамі: пры навучальнай установе дзейнічаюць аздараўленчыя летнікі.

Раніца. Дзяўчынкі і хлопчыкі спешна кіруюць на школьны стадыён — на зарадку, якую правядуць наставнікі фізкультуры.

Гэта вучні малодшых класаў з летніка "Сонейка". Іх бацькі прывялі сюды, ідучы на працу. А будучы аяртацца — забяруць пасля 17 гадзін.

Добра дзецям у "Сонейку": ёсць абсталяваныя спальныя пакоі і неаблага сталова, а наставнікі-выхавальніцы здзяйсняюць прагулку ў парк, прагляд кінатэатра, прапануюць займацца рухомым гульнямі.

А да паслуг вучняў сярэдніх класаў — профільны летнік "Эрудыт". Яго работа пабудавана так, што побач з аздараўлен-

чым працэсам кроць і пазнавальны: наставнікі-прадметнікі скіроўваюць увагу вучня на паглыбленае вывучэнне беларускай і рускай моў, матэматыкі, гісторыі.

Згодна штодзённым планам праводзіцца разнастайная выхавачая работа. Адным словам, развіццё разумовых здольнасцей і пашырэнне кругагляду дзяцей арганічна сумяшчаецца з актыўным фізічным адаптацыям.

Цікава, выклікала наведанне Беларускага дзяржаўнага архіва кінатэатрадакументаў — адзінай унікальнай установы ў краіне, размешчанай у райцэнтры. Дзяўчынкі і хлопчыкі былі пратанаваны дакументальны гістарычны кінатэатр пра вайсковыя падзеі на тэрыторыі Беларусі ў мінулыя гады. Наведанне архіва садзейнічала пашырэнню ведаў вучняў, выклікала пачуццё гонару за старэйшае пакаленне,

аказала станоучы ўплыў на разумнае паняццё дружба народаў.

Папоўнілі, укладнілі дзяўчынкі і хлопчыкі з "Эрудыта" свае веды па гісторыі роднага краю — Дзяржыншчыны, наведваючы мясцовы гістарычна-краязнаўчы музей.

Падчас ападкаў можна было паказаць сябе і ў справе: паўдзельнічаць у розных конкурсах, КВЗ "Ці ведаеш ты гісторыю Беларусі?"

Карацей кажучы, "Эрудыт" павярдаў сваю назву. Мерапрыемствы інтэлектуальнага характару не перагружалі праграму, а рабілі яе мякчэйшай, прыгожай і пазнавальна-выхавачай.

Мела месца і праца на прышкольным вучэбна-даследным участку, дзякуючы яму стала.

Тамара ШАЎЧЭНКА, сацыяльны педагог, начальнік летніка "Эрудыт".

Конкурсы

Алімпіяда — гэта таксама спаборніцтва

Сёння шмат гаворыцца аб прафесіяналізме выкладчыкаў, аб узамалёванні выкладчыка і вучня ў адзінай агульнаадукацыйнай прастору. Усім вядома, што ад прафесійнага майстэрства выкладчыка залежыць актывізацыя творчай дзейнасці навування, матывацыя вучэння. І гэта яшчэ раз пацвердзілі абласныя алімпіяды на прадметах агульнаадукацыйнага цыкла сярэдняй адукацыі прафесійна-тэхнічных навучальных устаноў Магілёўскай вобласці. У іх удзельнічалі 342 чалавекі з 28 ПТВ ў вобласці.

Алімпіяда — гэта спаборніцтва. І галоўная мэта гэтага спаборніцтва заключаецца ў тым, каб садзейнічаць раскрыццю творчых здольнасцей і магчымасцей асобы, далачы да агульнаадукацыйнага калібра, павышаць цікавасць да вучэбна-прадметнай прасторы.

На "выдатна" выступілі на вучэбны прафесійна-тэхнічна эканамічна прафесійна-тэхнічна каледжа, ВПБ бытавога абслугоўвання насельніцтва Бабруйска. Навучэнцы гэтых навучальных устаноў яшчэ раз паказалі добрыя веды па прадметах і

даказалі, што вучаць іх высокакваліфікаваныя педагогі, якія дасканалы ведаюць прадмет, спецыялісты высокага класа. Такую стабільную шматтапавую поспеху садзейнічае багатае практыка суп'ённай падрыхтоўкі навування выкладчыкамі Н.Чыжовай, Т.Далыковай, І.Сцяпанавой, Т.Кірычэнкі (прафесійны лій № 1), С.Кунцэвіч, Г.Плешуновай, Н.Янчанка (эканамічны ПТВ), М.Еднач, Г.Касцюковіч (ВПБ БАН Бабруйска), Г.Старыкавай (ПТВ № 4), А.Чумаковай (ПТВ № 58).

Радуе, што ў гэтым годзе на вучэбны ПТВ № 98, 217, ВПБТВ Крычава, ПТВ-58 выступілі на належным узроўні і сталі таксама прызёрамі алімпіяды. Выводзіць, што педагогі ў вышэйшай ступені адказна і творча аднесліся да падрыхтоўкі навування.

Журы адзначыла паспяховае выступленне навування ПТВ сельскагаспадарчага профілю № 139, 213, 215, 218, 219, ВПБТВ імя Арлоўскага.

Трэба адзначыць, што прафесійны навуначныя установы вобласці, на базе якіх праводзілі абласныя алімпіяды, стварылі не толькі ўсе неабходныя ўмовы для правядзення алімпіяд, але і тую атмасферу свята, цікава, павялі і клопату, якая наогула запамінаецца ўсім удзельнікам.

Валянціна ХРАБОВІЧ, метадист навукова-метадычнага цэнтру прафесійнай адукацыі Магілёва.

Падлетак у горадзе: летняе працаўладкаванне

"Хачу зарабіць грошы..."

Гэтую фразу можна пачуць ад падлеткаў усё часцей і часцей. Прычынай таму — і складаны ў матэрыяльных адносінах час, і прагматычнасць нашых дзяцей, і жаданне паспрабаваць сябе ў справе, і імкненне да незалежнасці, у тым ліку і эканамічнай. І сапраўды: хіба праца не дае магчымасці разлізаваць свае здольнасці, і — свае мары, няхай і самыя зямныя...

Матэрыялы на гэтую тэму чытайце на 2-й старонцы "НГ".

Нацыянальны інстытут адукацыі

аб'яўляе прыём у аспірантуру з адрывам і без адрыву ад вытворчасці і ў дактарантуру з адрывам ад вытворчасці на 2001 год

па наступных спецыяльнасцях:

у аспірантуру — эканоміка і кіраванне народнай гаспадаркай (адукацыя); агульная педагогіка, гісторыя педагогікі і адукацыі; тэорыя і метад навування і выхавання (беларуская мова, беларуская літаратура); працоўнае навування; кар'ерная педагогіка; агульная псіхалогія, псіхалогія асобы, гісторыя псіхалогіі; педагогічная псіхалогія; сацыяльная і палітычная псіхалогія; сацыяльная філасофія; сацыялогія культуры, духоўнага жыцця;

у дактарантуру — эканоміка і кіраванне народнай гаспадаркай (адукацыя); агульная педагогіка, гісторыя педагогікі і адукацыі; тэорыя і метад навування і выхавання (беларуская мова, беларуская літаратура); агульная псіхалогія, псіхалогія асобы, гісторыя псіхалогіі; педагогічная псіхалогія; сацыяльная і палітычная псіхалогія; сацыялогія культуры, духоўнага жыцця.

Умовам прыёму можна азнаёміцца ў аспірантуры і дактарантуры інстытута. Прыём дакументаў па 30 ліпеня 2001 года. Дакументы падаюцца на адрас: 220048, г. Мінск, вул. Каралёва, 16. Нацыянальны інстытут адукацыі, аспірантура і дактарантура тэл. 220-53-38.

Дырэкцыя інстытута.

Падлетак у горадзе: летнія працаўладкаванне

На працягу дзесяці гадоў займацца працаўладкаваннем юнакоў і дзяўчат Маладзёжская сацыяльная служба (МСС) Мінска.

Звярнуцца сюды можа любы жалаючы: ад старшакласніка — да студэнта ВУЗ (як пазнавае практыка, часцей за ўсё прыходзяць студэнты не "мінскага паходжання", якія жылі ў інтэрнатах, і прычыны іх жадання папрацаваць у вольны час вельмі нават зразумелыя). Усе фармальнасці зведзены да мінімуму: для таго каб уладкавацца на працу, трэба запоўніць анкету і прыкласці да не даведку з месца вучобы, пашпарт альбо заяву ад бацькоў (у тым выпадку, калі юнаку ці дзяўчыне яшчэ няма 18 год) і фотаздымак. Гэта — усё. Але папярэдне, канешне, падлетку трэба зрабіць свой выбар на карысць таго ці іншага накірунку працы. Спіс прапануемых месцаў, дзе можна прыкласці свае сілы, не такі ўжо і малы.

Гэта, па-першае, студэнцкае бюро паслуг, якое прапановуе населенішчу выкананне разна-наснага паслуг. "Студэнцкае" — гэта проста назва, на самай справе працаваць у ім можа любы падлетак, якому ўжо споўнілася

Скажы працы "так"

14 год. Кожны жалаючы папоўніць свой бюджэт малады чалавек зможа знайсці тут працу па сілах: ад прыбірання кватэр, выканання падсобных работ, пагрузкі-разгрузкі, праполкі градаў і іншых сельскагаспадарчых работ — да рэстаўрацыі, перакладу ці набору тэкстаў на камп'ютары і інш.

Ужо два гады ў рамках маладзёжнай сацыяльнай службы працуе атэлье з пэдагагічнай назвай "Сунічана асцяж", якое займаецца пашывам прадметаў для інтэр'ера. Працаўладкоўваюцца сюды маладыя дзяўчаты, якія стаялі на ўліку ў службе занятасці населенішча і па прапанове Маладзёжскай сацыяльнай службы прайшлі адпаведнае навучанне. Пра жыхары іх работы сведчыць кола заказчыкаў, ся-

род якіх, напрыклад, — Пасольства Вялікабрытаніі ў Беларусі.

Маладзёжнае турыстычнае бюро "Рабінзон" арганізуе адпачынак для школьнікаў у экалагічна чыстых раёнах Крыма. А ў якасці выхавальнікаў і вядучых туды ідуць студэнты рэспубліканскіх педагагічных ВУЗ, якія, такім чынам, атрымліваюць магчымасць і папрацаваць, і атрымаць грошы, і прайсці летнюю практыку, і адначасова ўмацаваць сваё ўласнае здароўе.

І верасня гэтага года Маладзёжская сацыяльная служба плануе адкрыць маладзёжнае прадпрыемства "Маяк" (па вул. Чапаева, 3), дзе на пастаянную працу змогуць уладкавацца дзесяці чалавек. Стварэнне таксама двухсот, але ўжо часовых работных месцаў для моладзі

прадугледжана і новая праграма службы "Сонцаварот". У планах МСС таксама — адкрыццё рэспубліканскага наркалагічнага рэабілітацыйнага цэнтру для наркаманаў, што адначасова дае магчымасць стварыць для моладзі 21 пастаяннае і каля 120 часовых работных месцаў.

Студэнты ўніверсітэта культуры могуць папрацаваць у складзе культурных брыгад у святотычцы (асабліва ў навагоднія) дні — стаць хоць на некалькі гадзін Дзедам Марозам ці Снягуркай, добрым чараўніком на дзіцячым ранішніку... І амаль любы малады чалавек, які жыве не паспеў набыць якую-небудзь професію, можа зрабіць сабе крыху грошай, заняўшыся продажам кветак перад святамі (асабліва перад 8 Сакавіка). Так што звярнуцца ў маладзёжную сацыяльную службу ёсць рэзон. Ініцыятывы і новых ідэй тут з'яўляюцца шмат, і кожны, нават самы пераборлівы малады чалавек, знойдзе тут менавіта тое, што і шукаў — адпаведны сацыяльнаму спосаб зрабіць грошы.

Святлана СУБОШНА.

Сталеем, набываем вопыт

Ці добра тое, што нашы дзеці падчас летніх канікулаў замест алпачынку працуюць і зарабляюць грошы? Хоць справа гэта ўжо не новая, спрэчкі вакол яе існуюць і сёння. І вось каб адказаць на гэта пытанне, я зазіраю ў Мінскі батанічны сад.

Сёлета кожны з трох летніх месяцаў тут будзе працаваць па спецыяльнаму падлеткаў ад чатырнаццаці да шаснаццаці год, якім пашчасціла пераадолець конкурс (сапраўдны конкурс — больш як шэсць чалавек на месца) і атрымаць такую магчымасць. На арганізацыю другой занятасці вучнёўскай моладзі, як паведаміў Вячаслаў Нікіфаравіч Тарзевіч, які адказвае за гэтую справу, вось ужо пяты год. Мінскі батанічны сад займаюцца населенішча выдзеліў сем з паловай мільёна рублёў. Гэта значыць, што кожны, хто адпрацуе поўны месяц, атрымае прыкладна трыццаць тысяч рублёў. Грошы не надта вялікія, але ж заробленыя самастойна, і зразумела, лішнімі не будуць.

Часовым працаўладкаваннем вучнёў у батанічным садзе займаюцца ўжо з 1998 года. Раней гэта былі вучні са 124-й школы Першамай-

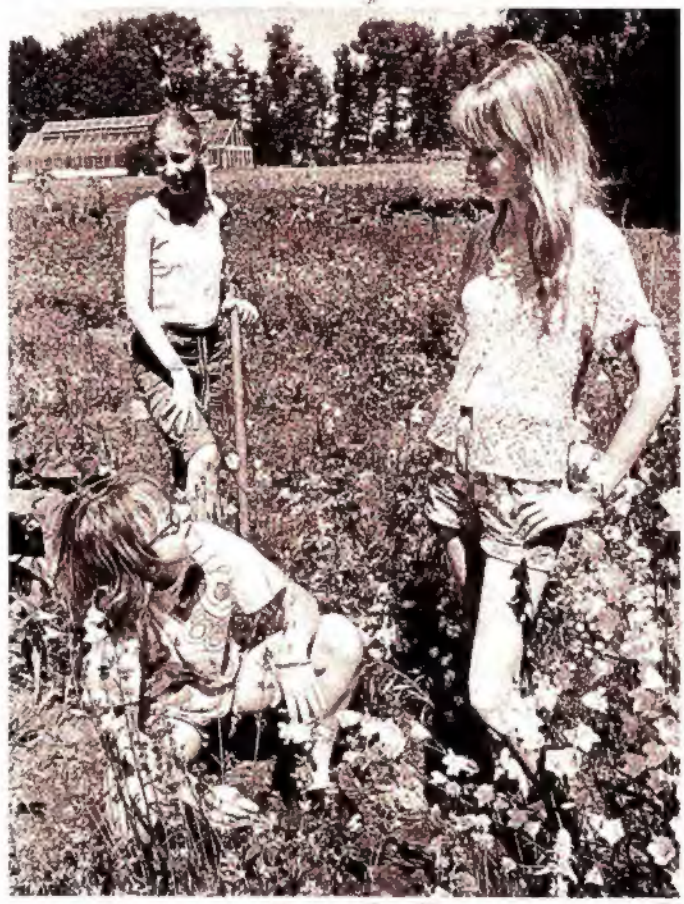
скага раёна і навучэнцы ПТВ № 114. У гэтым годзе тут працуе моладзь з розных школ Мінска. Іхняй працай супрацоўнікі сада вельмі задаволены: вучні старанныя, працавітныя. Яны пераважна займаюцца праполкай і перасадкай раслін, паліваюць іх, калі ў гэтым ёсць патрэба. Маешца яшчэ брыгада, якая дапамагае назапашваць на зіму сена для коней.

Дык вось, вяртаючыся да пытання, добра ці дрэнна, што нашыя дзеці працуюць падчас летніх канікулаў, скажу так: добра. Гэта неабходна ў першую чаргу самім дзецям, праца дапамагае ім сталеем, выявіць свае магчымасці і інтарэсы.

Юрый БОНДАРАЎ.

НА ЗДЫМКАХ: задаволены працай Любы Патрушавай супрацоўнікі батанічнага саду (1-я стар.); куратар калекцыі Галіна Сяргееўна Бародзіч са сваімі юнымі памочнікамі; Ніна Сідарава, Аксана Рахубкіна і Аня Ігнатюкская вучанцы ў розных школах, а працуюць побач.

Фота аўтара.

"Хачу зарабіць грошы"

Гэтую фразу можна пачуць ад падлеткаў усю часцей і часцей. Прычынай таму — і складаны ў матэрыяльным адносінах час, і праграмныя нашы дзеці, і жаданне паспрабаваць сабе ў справе, і імкненне да незалежнасці, у тым ліку эканамічнай. І сапраўды: хіба праца не дае магчымасць рэалізаваць свае жаданні, — гэта таксама жаданне, — свае мары, ня-хачі і сапраўды купіць новую спадніцу, заадаць сваю дзяўчыну на канцэрт у любімага спевака, паказаць маю падарункам на дзень нараджэння? Той факт, што на Захадзе летам працуюць нават дзеці мільянераў, — агучанае.

Вядома, праца незалежнасці і жаданне паспрабаваць сабе ў новай ролі — гэта тое, што аб'ядноўвае падлеткаў у гэтым сусвету. Праца, магчымасць рэалізаваць гэтыя пачаткі ў сваіх розніцах. Давядае пачуццё крыві аспітання. Паспрабуем хоць на некалькі хвілін уявіць сабе той спектр магчымас-

цей, што гатовы разгарнуцца перад маладым чалавекам нібы калода карт у руках спрытай шыкай. Пры ўмове, канешне, што юнак ці дзяўчына не скляе скляшчы рукі, а актыўна шукаюць магчымасць працаваць.

Такім чынам... Калі ў юнака ці дзяўчыны маюцца творчыя здольнасці і жаданне "зарабіць лям" (як казаў В. Гоголь), яны могуць паспрабаваць сабе ў журналістыцы ў якасці пазаштатнага аўтара. Многія выданні, асабліва маладзёжныя, ахвотна супрацоўнічаюць з цікавымі, кантэнтна і лёгкімі на пад'ём маладымі людзьмі.

Калі падлетак вучыцца на "трэчку" і асабліва ініцыятыўны, магчымасць не вылучаецца, але не зрушвае фізічнай працы, ён можа ёй і заняцца. Напрыклад, аказанне побытавых паслуг населенішчу. Да сёлета, гэтым часта зарабляюць і студэнты-вышэйшай. Сын аднаго майго знамагае разам з аднакурснікам арганізавалі невялікую

фірму, якая займаецца ўстаноўкай пластыкавых століў. Канешне, для гэтага патрэбна быць ініцыятыўным, актыўным, гатовым да пэўных складанасцей. Затое 19-гадовы юнак шпёр ездзіць на сваёй машыне...

Кантакты, вельмі добра, калі падлеткі могуць стаць кансультацыйна на выставішці ў магазіне, што прапановуе людзям паспрабаваць навінкі якой-небудзь прадукцыі. У матэрыяльным сэнсе падтрыманы іхні не застаюцца.

Мне могуць запярэць, што такіх вакансій і адпаведна шырокіх на працу ў нас пачаў ішоў. Што ж, давайце тады накінем свой погляд на нешта больш рэальнае. Напрыклад, у горадзе звычайна бываюць вельмі запатрабаваныя кур'еры альбо раскладальнікі аб'ектаў. Гой, хто добра ведае замежную мову, можа прапанаваць сабе ў якасці перакладчыка. Вядома, што ў Мінску знайсці сабе такую працу

— не праблема. Нарэшце, студэнты пелкаваў у ВУЗ могуць паспрабаваць працаваць у летніх вяткамі і выхавальнікамі.

Я бачыў, магчымасці знайсці сабе цікавую працу ёсць. Галоўнае, бадай, што патрэбна ад падлетка, — быць актыўным і ўпартым у яе пошуку (дарчы, і сам пошук працы можа стаць для яго цікавым і карысным заняткам і набыццём пэўнага жыццёвага вопыту). Але, на жаль, праблема таксама бракуе. І адна з асноўных прычын, магчымасць у сваіх дзедах, а дакладней, у іх юнацкім максімалізме. Працаваць за канейкі нашы падлеткі не вельмі хочунь. Як бы тым і належаў кваліфікацыі, каб я да іх права патрабавалася годнай аплаты сваёй працы, яны таксама не маюць. І ўсё ж часам бывае вельмі цёпла растлумачыць гэта падлетку, калі ён бачыць, што яго сабар, які займаецца нейкай цэннай дзейнасцю на рынку (напрыклад, той жа Камавуаў у Мінску), атрымлівае да дзесяці долараў у дзень... Вядома, найбольш выйснем усё ж магчыма б

быць падтрымаць жаданне падлетка папрацаваць, але пры гэтым, маючы на ўліку ўсё разлічаныя жыццёвыя, паспрабаваць паказаць яму, акрамя заробку, і іншыя плюсы яго працаўладкавання. А яны, заўсёды ёсць — гэта відэацыкла, і магчымасць пашырэння кругагляду, і набыццё рэальнага жыццёвага вопыту (што ні за якія грошы не купіш!), і новыя сябры, і шмат пэўнай самарэалізацыі.

Дарчы, падлетак, які імкнецца папрацаваць у вольны час, заўсёды выходзіць са станаўчым намерам: зарабіць, набыць, пазнаёміцца, паспрабаваць... І нам, дарослым, не менш важна таксама пры гэтым мець на ўвазе перш за ўсё станаўчую матывацыю, а не зыходзіць з алмаўнага (каб падлетак не бадзюся без справы, каб не здзейсніў правапаравядзення, заставіўшыся безадказным, каб не трапіў у дрэнную кампанію і г.д.). Тады нам прасцей будзе знайсці агульную мову з дзецьмі.

Святлана СУБОШНА.

— Ну што, Іван, заробіў грошы? — з такім пытаннем (нечаканым для мяне) звярнуўся да майго сына-падлетка малады прадавец музычнай апаратуры.

— Так, заробіў. Паказваў нам, калі ласка, вось той Panasonic, — адказаў ён і кінуў прагны погляд на бліскучы, сучаснага дызайну, шыкоўны магнітафон. Прадавец усміхнуўся яму, як добруму знаёмаму і хуценька паставіў перад намі музычны апарат. Нарэшце, збыўся! Я бачыў, як хвалюецца сын, дастаючы з кішні вялікі пакач грошай, які годна кладзе іх на прылавок, нават не пералічваючы (а навошта, я ўжо ведала цану гэтага музыкальнага "чула") і прадбачыла адлічыла на яго пакупу неабходную суму). Вочы майго Івана слязіліся радасцю, калі ён назіраў, як спрытна ўпакоўваюцца Panasonic у прыгожую замежную скрынку. І было ад чаго, гэта ж першая рэч, якую ён купіў за сабытны, зароблены грошы!

А пачыналася ўсё прыкладна так. Амаль што з першых дзён летніх канікулаў сын стаў наладжваць мне пытанне, дзе можна папрацаваць, каб зарабіць грошы.

— Навошта? — палытася я. Іван загаловаў усміхнуўся.

— Есць у мяне мара набыць адну рэч, а вось якую — не скажу, бо тады нічога не атрымаецца.

Пачуўшы на радзі аб'яву Маладзёжнай сацыяльнай службы, я падказала яму звярнуцца туды. Працу яму і яго сябры пранавалі вельмі прастую — раскладальніцкім аб'ектам аб'явы. Праца, за невялікую плату.

Абшлі з цыган часу (калі добра сабе зарэкамендуе) ішоўную работу з большым заробкам.

Я быў задаволены: куды падзясла ягоная лямента! Кожную раніцу сын самастойна ўставаў і хуценька, каб не спазніцца, ішоў на "службу".

І вось нарэшце яму з сабрам пранавалі зарабіць генеральную ўборку трохпакетнай кватэры ў мікрараёне "Вяснянка".

Чыстоцкую кватэру "прываў" сын гаспадар і за суцэльную працу запатрабавалі першыя для іх прыстойныя грошы. Настрой у

сына адразу палепшыўся, але для здзяйснення запавятай мары (ён хутка падлічыў) трэба было кожны дзень на працягу месіа прыбіраць па такой кватэры.

Аднак гэтую работу больш не праводзілі. Падлеткі штодзень з самай раніцы звонілі ў Маладзёжную сацыяльную службу, задаючы адно і тое ж пытанне: "Ці ёсць якая-небудзь справа для нас?"

Неўзабаве прапанова паступіла: ладзіць (найскасцей у адстаўцы) запатрабаваную на лешчы пафарбаваную жалезную агароджу ў чорны колер.

Агароджа была непамерна вялікая для таго, каб пафарбавалі яе за адзін працоўны дзень. Пры некалькі гадзін красючы і джыгас хлапцуючы памяншалася ў колеры.

Падлеткі хутка сталіся, працуючы пад спякотным сонцам. А яшчэ ім захачалася есці. Гаспадар жа на гэта не звачаў, і агароджа пачала давацца ў вачы хлапцуючы.

У рэшце рэшт яны адмовіліся ад такой працы, спасылалася на стомленасць і немагчымасць давесці яе да канца. Гаспадар разлажваўся і, запаліўшы падлеткам мізэрныя грошы, адпусціў іх. Стомлены, перапачаныя з ног і амаль што да галавы ў фарбу, пешшу, праз вялізнае поле, крохалі горамаляры на прыгарадную электрычку.

Ізноў здзяйсненне запавятай мары майго сына стала праблемай.

Але, кажучы, калі вельмі доўга думаеш пра што-небудзь, то абавязкова нешта дапамагае адблшча задуманаму.

Мама, што прапавалі ў навай газеце па дагавору, прапанаваў жадаючым зрабіць для іх тэр-

міновую справу: укамплектаваць выкананых па іх малюнках дыпламатычных навуальных фільмаў у спецыяльныя скрынкі. Працу гэту трэба было рабіць у вольны ад асноўнай дзейнасці час і за адпаведную плату.

І пачынаўся ў радыёцэнтры дзень нашых супрацоўнікаў: не часта выпадае так проста, за кароткі тэрмін зрабіць працу. Прычым, калі пастарацца, то і даволі прастойнай.

Працоўны энтузіязм літаральна апанаваў майго сына. Высцеліўшы кошт "зборкі" адной скрынкі, ён падлічыў, колькі трэба іх скамплектаваць, каб заробіць неабходную яму суму грошай.

Кожны дзень амаў за дзве гадзіны да пачатку працы разлічыў ён быў ужо на сваім работным месцы. Калі я прыходзіла, ён рабіў мне справаздачу: столькі скрынак ужо скамплектаваны. Яго кваліфікацыя ў працэсе работы павышалася з дня ў дзень.

Я са здзіўленнем стала адзначаць такія рысы ў характары майго сына, як арганізаванасць, працавітасць, мэтакіраванасць і ўпартасць. Больш прыемна, што гэта адзначалі і мае калегі. Але ж яны нават не задаліся пра прамавіцы, якія кіравала яго дзейнасцю.

Безумоўна, мне прыйшлося па магчымасці яму дапамагаць, таму што, як кажуць, гульня была вартая свечак. Аднак гадоўны аб'ём работ выкаваў ён сам і ў рэшце рэшт дасягнуў пастаўленай мэты.

Мне падаецца, што гэты першы вопыт самастойнай працы ў нейкім сэнсе лапавіла на майго сына, на становленне яго характара і аснову сваіх магчымасцей.

Ірына КУЛІКОЎСІК.

Прыступка ў дарослае жыццё

На працягу шэрага гадоў Беларусь перажывае эканамічны крызіс. Сям'ям, якія не працуюць на поўную зарплату, многія прадпрыемствы краіны: на якіх заняты тысячы работнікаў. Маладыя ж адзіны з сацыяльна неабароненым слоў населенішча найбольш пакутуе ад наступстваў эканамічных пераўладкаванняў.

Адным з рэальных крокаў хадзіць частковае выйсці з гэтай сітуацыі — выласці стварэнне Мінскай гарадской праграмы па арганізацыі часовай працоўнай занятасці студэнтаў і вучнёўскай моладзі ў вольны ад вучобы час у сферы гаспадаркі.

Перш за ўсё — у сваю школу, да сацыяльнага педагога альбо класнага раёна. Акрамя таго, у кожным раённым адрэсе адукацыі ёсць адрэсы, якія куруюць пытанні стварэння брыгад градаўскай занятасці. Стварэнне брыгад у складзе такіх брыгад працуюць у бацькаў, дзяўчак, займаюцца рамонтам мэблы ў школах, старэйшым і шматлікім работам.

Мінск
Кантакты тэлефоны
раённых адрэсаў адукацыі:
Заводскі раён — 246-32-70, 246-14-59
Ленінскі раён — 221-80-71, 221-44-71
Маскоўскі раён — 227-27-93, 271-04-61
Кастрычніцкі раён — 224-47-76, 224-39-66
Партызанскі раён — 236-01-23, 235-13-33
Перамоўскі раён — 266-63-65, 263-36-59
Савецкі раён — 268-47-83, 239-00-13
Фрунзінскі раён — 254-71-44, 253-30-73
Цэнтральны раён — 234-11-45, 234-13-08
Маладзёжская сацыяльная служба
вул. Казлова, 7. т. 284-45-42

раёнскай гаспадаркі, якая дзейнічае з 1999 года.

Асноўнай задачай праграмы з'яўляецца прыцягненне вучнёўскай моладзі да працы, атрымання імі прафесійных навыкаў, падрыхтоўка іх да самастойнага ходу на рынку працы. Кожны год у рамках гэтай праграмы часовую працу атрымліваюць больш як 2000 юнакоў і дзяўчат Заводскага раёна Мінска, якія працуюць у рамонтных брыгадах на базе школ, ЖЭС, Сах, у брыгадах па ўборцы і добраўпарадкаванні парку і зялёных зон у "Зялёнбудзе", нагляджаюць за

Парш за ўсё — у сваю школу, да сацыяльнага педагога альбо класнага раёна. Акрамя таго, у кожным раённым адрэсе адукацыі ёсць адрэсы, якія куруюць пытанні стварэння брыгад градаўскай занятасці. Стварэнне брыгад у складзе такіх брыгад працуюць у бацькаў, дзяўчак, займаюцца рамонтам мэблы ў школах, старэйшым і шматлікім работам.

Мінск
Кантакты тэлефоны
раённых адрэсаў адукацыі:
Заводскі раён — 246-32-70, 246-14-59
Ленінскі раён — 221-80-71, 221-44-71
Маскоўскі раён — 227-27-93, 271-04-61
Кастрычніцкі раён — 224-47-76, 224-39-66
Партызанскі раён — 236-01-23, 235-13-33
Перамоўскі раён — 266-63-65, 263-36-59
Савецкі раён — 268-47-83, 239-00-13
Фрунзінскі раён — 254-71-44, 253-30-73
Цэнтральны раён — 234-11-45, 234-13-08
Маладзёжская сацыяльная служба
вул. Казлова, 7. т. 284-45-42

Мінск
Кантакты тэлефоны
раённых адрэсаў адукацыі:
Заводскі раён — 246-32-70, 246-14-59
Ленінскі раён — 221-80-71, 221-44-71
Маскоўскі раён — 227-27-93, 271-04-61
Кастрычніцкі раён — 224-47-76, 224-39-66
Партызанскі раён — 236-01-23, 235-13-33
Перамоўскі раён — 266-63-65, 263-36-59
Савецкі раён — 268-47-83, 239-00-13
Фрунзінскі раён — 254-71-44, 253-30-73
Цэнтральны раён — 234-11-45, 234-13-08
Маладзёжская сацыяльная служба
вул. Казлова, 7. т. 284-45-42

Мінск
Кантакты тэлефоны
раённых адрэсаў адукацыі:
Заводскі раён — 246-32-70, 246-14-59
Ленінскі раён — 221-80-71, 221-44-71
Маскоўскі раён — 227-27-93, 271-04-61
Кастрычніцкі раён — 224-47-76, 224-39-66
Партызанскі раён — 236-01-23, 235-13-33
Перамоўскі раён — 266-63-65, 263-36-59
Савецкі раён — 268-47-83, 239-00-13
Фрунзінскі раён — 254-71-44, 253-30-73
Цэнтральны раён — 234-11-45, 234-13-08
Маладзёжская сацыяльная служба
вул. Казлова, 7. т. 284-45-42

жывёлай у запарку, працуюць са-нітарамі ў балніцах.

Які ў любой іншай новай справе, арганізатар праграмы часта прыходзіцца сутыкацца з вялікай колькасцю праблем. Гэта і недастатковае нарматыўнае ўзровень у галіне арганізацыі працы непэўнаўстановай і несвоечасовае бюджэтнае фінансаванне, і недапрацаваны механізм падаткаабкладання прадпрыемстваў — арганізатару занятасці моладзі, і вельмі нізкі ўзровень заробатнай платы. Усё гэта прыводзіць да неабходнасці моладзі ў выніках працы, часта да расчаравання.

Праграма занятасці студэнтаў і вучнёўскай моладзі робіць яшчэ толькі першыя крокі. Аднак прыемна бачыць, што самастойны заробак грошай падлеткамі становіцца нормай. Маладыя людзі рыхтуюцца ўвайсці ў новае — дарослае жыццё, і наша задача — дапамагчы ім.

Ала КУРЫЛЬЧЫК,
начальнік аддзела па справах моладзі адміністрацыі Заводскага раёна Мінска.

Куды звяртацца падлетку

Аддзел "Юніагенітэ" падлеткавай брыжы занятасці "Золка" (толькі Заводскі раён) пр-т.Партызанскі, 36; 246-32-70
Мінскі гарадскі цэнтр занятасці моладзі грамадскага аб'яднання БПСМ вул.Кісялёва, 24; 284-77-83
Маладзёжны цэнтр аддзялення занятасці Фрунзінскага раёна вул.Мельніцкай, 3; 226-78-79
Адрасы раённых аддзяленняў Мінскага гарадскага цэнтру занятасці населенішча:
Ленінскае — вул.Свярдлова, 19
Маскоўскае — пр-т.Фрунзінскага, 10
Кастрычніцкае — вул.Брылеўская, 3
Партызанскае — вул.Фролікава, 19
Перамоўскае — пр-т.Скарыны, 113

Савецкае — вул.Я.Коласа, 69
Фрунзінскае — вул.Мельніцкай, 3
Цэнтральнае — вул.Красная, 5
Заводскае — вул.Алтайская, 64, к.1.
Брэст
Брэсцкі гарадскі цэнтр занятасці — 23-76-21
Віцебск
Віцебскі гарадскі цэнтр занятасці (аддзел прадпаладкавання моладзі) — 37-44-22
Гомель
Гомельскі гарадскі цэнтр занятасці — 53-56-86
Гродна
Гродзенскі гарадскі цэнтр занятасці — 44-95-71
Магілёў
Магілёўскі гарадскі цэнтр занятасці — 22-16-65

Падрыхтавалі
Святлана СУБОШНА,
Ірына КУЛІКОЎСІК.

Заканадаўства аб працы моладзі

Дзеючым працоўным заканадаўствам устаноўлена забарона прымаць на працу асоб маладзёў за 16 гадоў. Аднак маешца выключэнне з агульнага правіла: дапусканне магчымасць заключэння працоўнага дагавора з падлеткам, якому споўнілася 14 гадоў. Пры гэтым пытанне аб прыёме на работу павінна быць узгоднена з адным з бацькоў ці асобай, якая замяняе яго (згода павінна быць дадана ў пісьмовай форме). Прапануемая работа не павінна наносіць шкоду здароўю, перашкаджаць наведванню агульнаадукацыйнай школы павінна быць лёгкай. Забезпечэнне працоўнай занятасці студэнтаў і вучнёў у вольны ад вучобы час здзяйсняецца цэнтрамі працоўнай занятасці па месцы жыхарства, маладзёжнімі грамадскімі аб'яднаннямі, аддзеламі (упраўленнямі) выхавальнай работы з моладдзю вышэйшай і сярэдняй спецыяльных в

Інструктыўна-метадычныя пісьмы Міністэрства адукацыі да 2001 — 2002 навучальнага года

Об организации преподавания иностранного языка в средних общеобразовательных учебных заведениях республики в 2001 — 2002 учебном году

Обучение иностранному языку учащихся общеобразовательных школ осуществляется в новом учебном году, как и в предыдущие годы, по двум моделям (I модель — обучение иностранному языку, начиная с подготовительного класса, II модель — обучение предмету, начиная с V класса) и на трех уровнях: базовом, повышенном и углубленном.

Роль и место предмета "Иностранный язык" определяются образовательной программой (программой развития) школы, где четко прописывается определенный, избранный школой, уровень изучения предмета.

Учитывая многовариантность учебных планов средних общеобразовательных учебных заведений республики и связанную с этим значительную разницу в количестве недельных учебных часов, выделяемых на изучение иностранного языка, требуется разделение того подхода, который лежит в основе определения уровня обучения предмету. Обучение иностранному языку учащиеся массовых общеобразовательных школ ведется на базовом уровне, при этом общее количество недельных часов, отводимое учебными планами школ этого типа на изучение предмета с I по XI классы, составляет 2325 часов (I модель), с V по XI классы — 1517 часов (II модель). Обучение учащихся большинства гимназий и лицеев осуществляется, как правило, на повышенном уровне, и в этих случаях на изучение иностранного языка учебными планами этих учреждений образования выделяется большее, по сравнению с массовыми общеобразовательными школами, количество часов за весь курс обучения (от 30 до 40 в неделю). На углубленном же уровне осуществляется обучение учащихся школ (классов) с углубленным изучением иностранного языка, а также ряда гимназий, лицеев, колледжей, которые при обучении предмету используют с I по XI классы учебные планы и программы для школ с углубленным изучением иностранного языка (от 40 до 50 часов в неделю). В зависимости от уровня обучения иностранному языку у учащихся предъявляются соответствующие требования при сдаче выпускного экзамена по предмету за курс средней школы, определяемые соответствующими нормативными документами Министерства образования.

Рекомендации по проведению выпускных экзаменов, орфографический режим по иностранным языкам в связи с переходом на 10-балльную систему будут изданы позднее. В новом учебном году на изучение иностранного языка типовыми учебными планами выделяется следующее количество часов на неделю:

Уровень изучения		Количество часов по классам										
базовый	11-летняя школа (изучение ин. яз. с I класса)	Подг.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
углуб- ленный	11-летняя школа (изуч. ин. яз. с 5 класса)											
Повы- шенный	11-летняя школа (изуч. ин. яз. с 5 класса)											

Для обучения иностранному языку на базовом, повышенном и углубленном уровнях в соответствии с вышеуказанным количеством учебных часов по каждому из уровней используются учебные программы, утвержденные Министерством образования и изданные в 1995-1999 годах. Школы нового типа, работающие по индивидуальным учебным планам, не совпадающим в изучении

иностранного языка с типовыми, составляют собственные образовательные программы на основе типовых программ, согласовывают их в региональных ИПК и утверждают в Министерстве образования.

Для успешной организации обучения иностранным языкам на углубленном уровне с 5 класса разрешается использовать часы, предназначенные на изучение второго иностранного языка. Так, например, в 5 классе берем 6 часов, предназначенных на изучение первого иностранного языка, и т.д. Вторым иностранным языком по этой модели рекомендуется изучать факультативно, начиная с 9 класса. Просим принять к сведению, что обучение детей по этой модели проводится в соответствии с типовой программой для углубленного изучения иностранного языка с подготовительного класса лишь с той разницей, что с учетом того или иного типа учебного заведения корректируется учебно-тематическое планирование на каждый год обучения и подбираются необходимые средства обучения из числа имеющихся и рекомендованных ранее Министерством образования. Рекомендую возложить данный участок работы на наиболее квалифицированных учителей школы, хорошо владеющих программными требованиями, современными методами обучения. Так, детям, начинающим изучать иностранный язык с 5 класса на углубленном уровне, рекомендуется пройти за год (9 часов в неделю) программу начальной школы и т.д.

В наступившем учебном году продолжается переход на новое содержание обучения иностранным языкам в общеобразовательных школах. Порядок перехода следующий: базовый уровень. Обучение учащихся 4-х классов реформируемой школы (первый год обучения в базовой школе) по второй модели проводится по новым программам 2001 года для 4-5 классов и по следующим учебникам: английский язык — учебник для 4 класса автора Пановой И.И.; немецкий язык — учебник для 4 класса автора Будыко А.Ф. "Мой старт в немецкий язык"; французский язык — учебник для 5 класса автора Вадюхиной Д.С.; испанский язык — учебник для 5 класса автора Гриневич Е.К.

По новым программам (1999 г.) и национальным учебникам организовано обучение английскому языку в подготовительных и I-VI классах (I модель обучения) и в V-XI классах (II модель); немецкому языку в подготовительных и I-IV (I модель), V классах (II модель); французскому языку — в V-VII классах (II модель); испанскому языку — в V классах (II модель). Для обучения английскому, немецкому, французскому, испанскому языкам во всех остальных классах используются доработанные программы и, соответственно, действующие учебно-методические комплекты. Вместе с тем, в переходный период обучение иностранному языку учащихся, которые изучают предмет с I-го класса, во всех классах, а не только в вышеперечисленных, рекомендуется организовать с максимальной ориентацией на новые программы для I модели обучения.

Обучение английскому и немецкому языкам в I-х классах реформируемой школы организуется в 2001/2002 учебном году по новым учебникам в комплексе с рабочими тетрадями для учащихся авторов Масылко Е.А. и Будыко А.Ф., во 2-х классах — по доработанным учебникам этих же авторов. Обучение французскому языку в I-х классах можно организовать с использованием зарубежного учебно-методического комплекта "Малый Трамплин", изданного в Беларуси в 1997 году, который состоит из учебного пособия для учащихся, тетради на печатной основе, книги для учителя и кассет. Во 2-х классах может быть использовано учебное пособие по адаптации учебно-методического комплекта "Трамплин-1" авторов Колесниковой В.А. и др.

Продолжается выход в свет серии национальных учебников по английскому языку, призванной обеспечить процесс преподавания предмета в общеобразовательных школах по II модели обучения (5-11 классы). В новом учебном году из этой серии выйдет "Английский язык, 10 класс" автора Коньшовой А.В.

В 2001/2002 учебном году продолжится также освоение серии национальных учебников по французскому языку для II модели обучения предмету. В свет выходит третий учебник из этой серии — "Французский язык, 7 класс" автора Вадюхиной Д.С.

В новом учебном году в школы поступят следующие учебные и методические пособия, изданные в 1999-2001 годах:

- книга для чтения на английском языке для 7-8 классов "Читай после уроков" авторов Пановой И.И., Бейзе А.А.;
- сборник лексико-грамматических упражнений по испанскому языку для 6-11 классов автора Немкова В.П.;
- пособие для учителей английского языка по тестированию автора Масылко Е.А. и др.;
- методическое пособие группы авторов "Настоящая книга преподавателя английского языка";
- дидактический материал по английскому языку для начальных классов автора Масылко Е.А.;
- лото по английскому и французскому языкам начальных классов автора Гомза С.Х.

Издательством "Вышэйшая школа" подготовлены к изданию 2 книги из серии "Школьная библиотека": Улеская М.Д. "Рассказы о животных"; книга для чтения на английском языке для начальных классов, и К. Краузе "Улы и ее новые друзья"; книга для чтения на немецком языке для учащихся старших классов школ, гимназий, лицеев, колледжей.

Информировать учителей, что в школы будут также поступать учебники, книги для чтения по английскому, немецкому, французскому, испанскому языкам российских издательств, потребность в которых ощущают многие учебные заведения, особенно школы с углубленным изучением иностранного языка.

Рекомендуем, как и в предыдущие годы, шире использовать в обучении иностранным языкам зарубежные учебно-методические комплекты, успешно прошедшие апробацию в школах Республики Беларусь: по английскому языку — комплект "Hollis", по немецкому языку — "Sowjet", по французскому языку — "Trampoline I", "Trampoline II", "Le Petit Trampoline". Данные учебно-методические комплекты могут быть использованы при обучении английскому, немецкому и фран-

цузскому языкам как второму иностранному, а также при обучении детей 5 класса базового уровня (I модель).

При острой нехватке учебников иностранного языка, вызванной различными объективными причинами, разрешаем до поступления в школы новых учебников отечественных или российских авторов использовать учебники и учебные пособия старого поколения, а также, как уже было отмечено, зарубежные обучающие комплекты с соответствующей их адаптацией к действующим программам по предмету.

Учитывая многочисленные обращения в Министерство образования по поводу изучения второго иностранного языка во всех типах общеобразовательных учебных заведений изучается, как минимум, на базовом уровне. Учащиеся, которые изучают иностранный язык с I класса, второй иностранный язык могут начинать изучать с V класса. При начале изучения основного иностранного языка с V класса и изучению второго языка необходимо приступить в VI классе с тем, чтобы учащиеся смогли к окончанию учебного заведения освоить предмет на базовом уровне. При этом учащимся необходимо обеспечить соответствующие условия для изучения второго иностранного языка: выделить не менее 15 недельных часов за весь курс обучения, деление класса при наличии в нем 25 и более учащихся на 2 группы, наличие соответствующей учебно-материальной базы по предмету.

В этом случае допускается сдача второго иностранного языка как предмета по выбору за курс средней школы. При несоблюдении этих условий запись в аттестаты о среднем образовании об изучении второго иностранного языка как учебного предмета вносить не разрешается, как и не разрешается в этом случае проводить выпускных экзаменов в качестве предмета по выбору учащихся. Но желанию учащихся второй иностранный язык может изучаться ими факультативно за счет часов школьного компонента учебного плана.

При условии наличия материальной базы и специалистов можно организовать изучение третьего иностранного языка за счет часов факультативных занятий, спешкурсов.

Для изучения второго и третьего иностранных языков используются типовые программы для второй модели обучения.

В соответствии с утвержденной Советом Министров Республики Беларусь в 1998 году целевой республиканской программой "Иностранные языки" рекомендуется расширять сеть школ (классов) с углубленным изучением иностранных языков, при этом имеется в виду открытие таких школ в крупных районах. При невозможности по ряду объективных причин отдельным школам получить статус школы с углубленным изучением иностранного языка разрешается открывать в них отдельные классы с углубленным изучением предмета, при этом такие классы открываются по желанию родителей и комплектуются, начиная с подготовительных классов. Одновременно обращаем внимание руководителей учебных заведений на то обстоятельство, что действующие нормативные документы об образовании, в том числе и новое Положение об общеобразовательных школах (классов) с углубленным изучением иностранного языка (приказ Министерства образования от 31 декабря 1999 года № 796), не допускают проведения каких-либо испытаний при поступлении детей в школу.

В адрес Министерства образования ежегодно поступает много жалоб от родителей по поводу отчисления и перевода в близлежащие школы учащихся школ с углубленным изучением иностранного языка и гимназий по причине неудовлетворительных оценок по предмету. Одной из причин этих нарушений является стремление образовательных учреждений получить отличную оценку по итогам периодической государственной аттестации их деятельности. В связи с этим органам образования необходимо взять под контроль процесс комплектования языковых школ и внимательно рассматривать каждый случай отчисления из школ с углубленным изучением иностранного языка и гимназий учащихся, имеющих удовлетворительные оценки.

Для учащихся, изучавших ранее иностранный язык на углубленном уровне, но не прошедших конкурсный отбор в 5 класс гимназий, и учитывая их желание, районные отделы образования должны изыскать возможность для продолжения обучения иностранным языкам на углубленном уровне путем открытия специализированных классов в общеобразовательных школах или определением данной категории учащихся в специализированные школы района.

Для учащихся, поступивших в 5 класс гимназий, проводится тестирование по иностранному языку с целью определения дальнейшего уровня изучения предмета.

Целевой республиканской программой "Иностранные языки" предписано в целях модернизации материально-технической базы преподавания иностранных языков обеспечить оснащение средних общеобразовательных учебных заведений современными техническими средствами обучения. Учитывая не вполне благоприятный финансовый фон для выполнения этого предписания, а также актуальность проблемы выбора, приобретения и использования в учебных заведениях технических средств обучения нового поколения, органам образования и руководителям учебных заведений в данном вопросе необходимо руководствоваться рекомендациями, подготовленными Научно-методическим центром учебной книги и средств обучения.

В связи с нехваткой в ряде районов учителей иностранного языка, учебников, отсутствием других необходимых условий настоятельно просим руководителей учебных заведений, органов управления образованием на местах обратить внимание на необходимость проведения подготовительной работы к переходу на более раннее или углубленное обучение предмету, организации обучения второму иностранному языку.

При организации изучения иностранного языка в средних профессионально-технических учебных заведениях целесообразно ориентироваться (с целью обеспечения в них единого уровня обучения среднего образования) на основные подходы к изучению предмета в общеобразовательных школах, обращая внимание при этом на усиление практической направленности в обучении иностранному языку с ориентацией на будущую профессию учащихся.

Главное управление общего среднего образования.

(Заканчиваю. Печатаю на 1-й стар.)

фразу, вы — слова-вызначенье. Адазру! Не хліпні на роздум! Болей і правільна названых слоў-адазру! За дзве хвіліны — ваши дзесяць балаў!

Правдзіце, як у вас з умнемнем сканцэнтравана. Літаральна некалькі прыкладаў для нашых чытачоў. Адазруеце хуценька!

Майстэрства пісаць роўным прыгожым почаркам? Тут па Радзіме? Самая высокая ступень адо-ранасці? Нічым не абмежаваная ўлада, якая абавязвае на сістэму пануючага класа? Урачысты му-

Ну, вось, напрыклад, як выйшаў з гэтай сітуацыі Вадзім Паўлавіч Шпетны.

— Па-першае, я не рабіў бы вучню заўвагу на ўрок, — сказаў ён. — Але калі ўжо так адбылося і была такая развясцкая вучня, мой ваяц адрозу, вось такі: калі б вучня запытаў у мяне, чаму не спалі чы, я адказаў бы яму так: "Дзеці, настаўнік вельмі за вас хваляюцца. Калі не спіце вы, тады не спіць і настаўнік..."

Для роздуму нашых чытачоў

Журавель палаяціць на Брэстчыну

яне" і г.д. Але атрымалася так, што, напрыклад, Алена Аляксан-драўна Падрубная і Воляга Іва-наўна Лугоўская аддалі перавагу гэтым "Спаўняеце рабшчэ дабро". Дзімтрый Мікалаевіч Чарпако і Га-ліна Пятроўна Дрокіна абралі тэму "Прыгажосць уратуе свет". Па тэме

— Калі зоркі запальваюцца, значыць гэта некаму патрэбна! Я прышоў да вас, каб мы разам запалілі зоркі ў гонар герояў гісторыі, — узнёсла змацаняльна на за-прашае да размовы канкурсант-на-стаўнік.

Вучні атрымалі заданне азначыць, які з пералічаных чынаўчак з'яўляецца гераічным: скончыць з вышнімі дзеда задаваль-нення, паіць на касцёр дзеда ідзі альбо ўратаваць тэлевіцы, здзей-сніць воінскі подзвіг у імя Радзімы, перабегчы вуліцу перад машынай ці здзейсніць подзвіг у імя жыцця людзей?

Што такое гераічны чынак? Чым адрозніваецца паняцце героя і народнага героя? Што такое народ? Пра што думае чалавек у момант, калі здзяйсняе чынак, подзвіг? Ці ўвогуле ён ні аб чым не думае? Якія рысы, вытокі і матывы гераізму? Пра гэта вучні з настаўнікамі думалі і разважалі на ўрок.

— А вы маглі б здзейсніць по-дзвіг? — нечаканае пытанне задае вучанца настаўнік.

— Я вельмі часта пра гэта ду-маю, — адказвае ён, — асабліва калі чытаю творы Васіля Быкава, у якіх востра пастаўлена праблема здрадніцтва і гераізму, гэтага маргінальнага аскроўдзі. І чэсна

вам скажу, я не заўсёды знаходжу адказ на гэты пытанне.

Урок Алены Леанідаўны вы-значыў, як азначылі журы, пэўнай мэтадычнасцю ў разлі-чыц свайх прынцыпаў: супра-ціўнасці і сатворчасці. Гэты на-стаўнік аддае перавагу метаду ла-гедычнай дыскусіі. Паслядоўна, ад этапа да этапа, настаўнік, ус-кладняючы заданне, веў вучняў да пастаўленай мэты. І на вачах у журы і ўсіх, хто меў магчымасць бацьчы яго міні-урок на сцене, раз-варочвалася сапраўднае гістары-чнае даследаванне з аналізам фак-таў, гіпотэз, архіўных дакументаў і доказаў.

Вадзім Паўлавіч Шпетны ў су-перфінале правёў міні-урок-ан-драваанне па географіі ў кавярні для брытанскіх шпіянераў, якіх ён, як сапраўдны марскі воўк, навучыў (словамі, без карт і глобусу) арыен-тавацца ў акіяне, накарціць карту Афрыкі і вызначыць, каля якой мацерыка плылі піраты. Увогуле на конкурсных уроках гэты талена-віты малады настаўнік (прашоным стаў яго ўсё сем гадоў) прад-манстраваў усю шматграннасць свай паддагачнай дзейнасці. Кожны яго ўрок вызначаўся арыг-інальным падыходам. Настаўнік умеў літаральна з першай хвіліны захапіць тэмай, элементамі "гуль-

навай сітуацыі". В.Шпетны абара-няў на конкурсе аўтарскую канцэп-цыю выкладання курса географіі, асноўная ідэя — прадставіць не-выніку навучання ў форме воб-разна-знакавай мадэлі.

Гэты настаўнік распростаў аўтарскія праграмы і курсы, высту-пае з лекцыямі і маршч напісав-шай усёй пачатковай на географіі, праект якой ён абараўнуў у су-перфінале. Словы К.Д.Ушыскага "Пэдагог без навуцы ўсё роўна што знахор у медыцыне" — гэта пра яго, пераможцу конкурсу...

— У кожнага ўдзельніка кон-курсу быў свой зорны ўрок. — лічыць член журы конкурсу, мета-дыст вышэйшай катэгорыі

управлення аўтобія-металічнай работай Акадэміі паслядыпломнай адукацыі Воляга Ігарэна Цырно-ва. — Урок, які дазволіў настаўніку

стварыць станоўчую матывацыю ў вучняў і правесці мэта праміст, метады і арганізацыйныя формы, атрымалі не толькі разнаплановыя вынікі, але і больш высокія балы. Паль-нох журы да выніку майстэрства пе-дагогаў можна выказаць двума словамі: "Максімальная аб'ектыўнасць". Асабіста сімп-а-тычны былі, але яны адшлі на другі план. Таму сітуацыя мянялася пас-ля кожнага конкурснага ўрока.

Шанс на перамогу быў дадзены кожнаму канкурсанту. З'яўляючы-ся адначасова членам журы і чле-нам арганізацыйнага камітэта, я памяню тры гарачыя нашы дыскусіі і спрэчкі наконтак таго, колькі ўрокаў павінен даць канкурсант, ці па-тэрны відазмены і міні-урока на сцене? Асабіста я лічу і сёння магу з упэўненасцю сказаць: "Так, па-тэрны. Патэрны ўсё ўрокі". А ўдзячычы той факт, што ўрок у

гэты малады настаўнік разлізе прыняты разлічваць навучан-ня і вучыць дзяцей здабываць веды самастойна, прымяняючы метады матэматычнага аналізу. Праз аб-рабленую сітуацыю ён знаходзіць "кропку разрыву", вызначваючы мяжу паміж ведамі і ігнараваннем. Усім спадабаўся і запомніўся яго глыбокі і дзіўны міні-урок на сцене ў суперфінале. Сродкам свайго прадмета і матэматычнай логікі настаўнік разважваў з вучнямі на тэму "Прыгажосць уратуе свет". Гэта было неверагодна цікава! Гэты настаўнік гідка роагуе на любы "экспромт" з боку вуч-няў! Дзю ўзроўнявай дыферэнцы-яцы пры навучанні матэматыцы, якую прадставіў у сваім адукацый-ным праксе Дзімтрый Мікалае-віч, ён разліне прадманстраваў на конкурсных уроках.

Пра ўсіх суперфіналістаў, іх педагогічныя кроды і адукацыйныя практыкі мы расказвалі ў спешку-мала, прысвечаным суперфіналу (№ 72 за 28 чэрвеня). Да конкурсу мы кішч будзем вяртацца на ста-ронах "Настаўніцкай газеты", тым болей, што афіцыйна ўзна-га-роджанне пераможцы і вышаван-

Суперфіналісты.

звичний твор як сымвал дзяржавы? Навука аб раслінках? Аўтар музычных твораў? Сукушнасць літар, размешчаных у пэўным парадку? Карціны жывых і якіх-небудзь краінаў? Чалавек, які не верыць у Бога? Кароткае на сцене і глыбо-кае па зместу выказванне? Амагар і знаўца вытанчаных страў? Усе на-роднае галасаванне па асабіста вучняў для краіны пытаных? Гру-па астравоў, блізка адзін ад аднаго размешчаных? І г.д.

Пасля такой разнапланавы кан-курсанты атрымалі другое заданне, больш складанае. Педагогічныя сі-туацыі! На роздум давалася ўсёго адна хвіліна. Нагадаю, што жар-б'ёра па кожным заданні ад-былася наперадзі — вечарам мі-нулага дня, у сераду.

Для прыкладу прывяду некаль-кі педагогічных сітуацый, выйці з якіх настаўніку павінен былі дапа-магаць нашы суперфіналісты.

"Настаўніца сустрэла з вуч-нем пасля галіны ночы і на ўрок зрабіла яму заўвагу: "Прыстойныя людзі ў такі час спяць!"

А чаму не спалі вы! — адпа-рыраваў дзесяціхцісткі.

яшчэ некалькі педагогічных сітуа-цый-задаванняў. "Настаўнік заўважыў, што няціхціхцісткі са сме-хам перадаюць адзін аднаму аркуш паперы. Ён адабраў ліст. І калі ўбачыў удалую карыкатуру на сябе, то..."

"У класе было ціха. Ішоў пер-шы ўрок. Усё ідзе цудоўна! — пра-неслася ў галаву настаўніцы. І рап-там у класе пачулася тоненькая і за-дырства: "Ку-ку!". "Хто гэта?" — здзіўлена Барыс Пятровіч. Зяўляе змоўка, але праз некалькі хвілін зноў закукавала. І так некалькі разоў. Настаўнік задумаўся на не-калькі хвілін, а потым..."

З гэтай педагогічнай сітуацыі з'яўляюцца вельмі прыгожа, пад гу-чыны аптадысменты "вышла" Воляга Іваўна Лугоўская.

Безумоўна, самае адказнае і складанае выпрабаванне чакала су-перфіналістаў наперадзі: правесці міні-урок на сцене па тэме, якая ім была абрана ўчора вечарам. Кан-курсантам было прапанавана тры-наццаць тэм. Напрыклад, такіх: "Любімы куточак май Айсціны", "Школа ў лютаску часу", "Казка дзяцінства", "Не вучыце мяне жыць", "Калектыў пачынаецца з

"Урок па свайму прадмету ў школьнай кавярні любой краіны і любой эпохі" даваў міні-урок Ва-дзім Паўлавіч Шпетны. Але Леа-нідавіч Левановіч вызначыў для сябе тэму "У кожнага народа свае героі".

Суперфіналістам было нагада-на — час не перабіраць. Урок паві-нен доўжыцца да дзясяці хвілін — не болей. Меней — калі ласка! Максімальная колькасць балаў за міні-урок — дзясяць. Крытэрыі аўнікі яго — мэтастасце, змест, арганізацыя, мэтазгоднасць срод-каў і метадаў, якія выкарыстоўвае настаўнік, і, вядома, выніковасць. У ролі "вучняў" былі настаўні-кі-фіналісты.

Жрабця выпала Алене Леаніда-вічу Леановічу першаю даваў міні-урок на сцене. Настаўнік гі-сторыі са Слоніма прывясціў яго Дню незалежнасці і вызваленню Беларусі ад нямецка-фашысцкіх заахпнікаў. У кожнага народа свае героі — тэма вечная, і вельмі ня-проста прамінуць у яе глыбіні эн-зіе. Гісторыя ўдзячна захоўвае памяць сваіх герояў. Сапраўдныя подзвігі непадладны часу.

Пераможца конкурсу Вадзім Шпетны.

наібыльш поўна раскрыць свой та-лент, правіць сваё педагогічнае кроды. Некаму з канкурсантаў уда-лося больш удала прадставіць сябе і сваю працу ў сваёй школе і сваім класе. Журы знайшліся з гэтымі ўрокамі па відэазапісам. Некато-ры, наадварот, заявілі пра сябе і прадманстравалі высокі ўзровень майстэрства ў незнамым класе па дамамым загадкаў. Аднак са-мым шчырым выпрабаваннем для канкурсантаў быў другі ўрок у не-знавым класе па тэме, якую прапа-навала журы. І вось тут зноў заха-целі новыя зоркі (В.І.Лугоўская, Г.П.Чука, А.М.Мінька, С.П.Па-лубякі, С.Л.Шарычкі, С.В.Тра-сымава). Завершалі свае пазіцыі Д.М.Чарапко, А.А.Падрубная і В.П.Шпетны. Тым настаўнік, які змаглі найбольш выразна вызна-чыць для сябе канкрэтную мету,

незнамым класе па тэме, прапа-наванай журы, у многіх канкурсан-таў быў болей ідэальны, чым урок-за-га-тоўка, можна з упэўненасцю да-даць: "Такія ўрокі не толькі патрэ-бны, але і неабходны!"

Галіна Пятроўна Дрокіна стала другой. Свой почырк майстра-пра-фесіянала яна прадманстравала дзякуючы свай педагогічнай філа-софіі. Гэтая настаўніца вучыць "фі-ласофстваваць" нават п'яцікласні-каў, захапіўшы іх тайнай любіма-га прадмета — географіі. З дзе-цінства канкурсантка свайго пра-дмета яна вырашала суўз'яныя праблемы выбару эканамічнай па-літыкі дзяржавы, чым і пакарыла журы канчаткова.

Многія прагнавалі перамогу настаўніку матэматыкі Дзімтрый Мікалаевіч Чарпако. Ён стаў трэ-цім. На сваіх уроках матэматыкі

не ўсіх канкурсантаў абдуцешча падчас другога з'езда настаўнікаў — 2-3 лістапада.

У мінулыя пятніцу ў грамад-скім прэс-цэнтры Дома прэсы па выніках суперфіналу адбылася прэс-канферэнцыя. На пытанне журналістаў, як вы ставіцеся да свай перамогі і што адчуваеце, Вадзім Паўлавіч Шпетны адка-заў:

— Я, безумоўна, вельмі рады. Але адначасова адчуваю сабе... (доўга паўза) вільнятам... Бо я ве-даю такіх настаўнікаў, чый прафес-ійны ўзровень і педагогічны май-стэрства значна вышэй майго. Ко-жны з дзясяці двух канкурсантаў сёння мог быць на маім месцы. Але гэта ўсёго толькі конкурс.

Святлана БЕНЬ.

